

Titel: IX.

Citation: "IX.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968.*
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g02-shoot-d1e186561/facsimile.pdf> (tilgået 03. juni 2024)

Anvendt udgave: Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Gan sen og Barfod stillede Forslag blev paa den i Regulativet fastsatte Maade underholdt.

Ordfør. Jeg har under den foreløbige Behandling udfærdiget erklæret mig over Grundloven til det Forslag, jeg har tilladt mig at gjøre. Den vigtigste forekommer mig at være, at Kongen kan tiltræde sin Regjering ved i et aabent Øren at erklære at ville følge Grundloven; derved foretogger man den Vællandsregjering, som efter Ulovløst Beskrivelse lættelig kunne indtræde, og som jeg troer i mange Henseender er meget betænkelig. Dermed har jeg troet, at man gjerne kunde undgaae, at der tilføies nogen Ud i denne Erklæring, men at det kunde være nok, at Kongen udvæbte en Forpligtelse til at overholde Grundloven for at kunne være grundlovsomdlig Konge. Endvidere har jeg troet, at Kongen ikke burde forpligtes blot til at holde Grundloven, men ogsaa til at benytte den til at opnaa dens Formaal, og at han saaledes, foruden at tillige, at han samvittig hedsfuld vil opretholde Rigets Forfatning, tillige skulde loofe at benytte sin kongelige Myndighed til at hævde Grundlovens og fremme Kærligheds Vel. Fremdeles har jeg, under den Forudsetning, at man ikke ganske vilde undvære Øren, troet, at den burde afsætted i den fornævnte Form: „Jasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord“, fordi jeg troer, at det vilde være værdt at sætte, at Paragraphen blev udtrykt paa en Maade, som om man ikke vilde vedvare sig de almindelige Udtryk, som hidtil have været gældende, og som under Erklæring af den kristelige Religion ikke kunne have Røgt imod sig.

Ordfør. Sammen: Der blev under den foreløbige Behandling ført en temmelig vidtloftig og levende Debat om Godformularen. Jeg tillod mig dengang at udtale mig for det, som Ministeren har indstillet, og at fremføre det efter min Mening hvort Møstige i, at der med Grundloven ligesom indføres en ny Form for Øren, og det en Form, hvorved den gamle ærørdelige Raaderabælske af Guds hellige Ord føretes til Side. Da imidlertid Behandlingen af § 6, hvorved Kongens Trodsbeskrivelse bestemmes, er udsat, og det altsaa er tvivlsomt, hvorvidt Grundloven vil forudsætte, at Kongen herer til den lutherske Kirke, og da det i og for sig selv er af liben Vigtighed, om Ørens Form udtrykkelig bestemmes i Grundloven, har jeg troet, at de forskellige Meninger om denne Sag kunde forenes ved, at blot det fastsætted, som er Paragraphens Forordning, at Kongen skal afsætte Ud paa Grundloven. Det vil da fornemmelig følge af sig selv, at saalange Kongen er Medlem af den lutherske Kirke, og saalange Lovgivningen forer den hidtil gjældende Form, vil ogsaa Kongen benytte den. Endnu skal jeg kun gjere opmærksom paa, at man fornemmelig godt kan stemme for mit Forslag med Forbehold af de Forandringer, som den øvrige Deel af Paragraphen maatte undergaae.

Lage Müller: Jeg skal blot tillade mig at erindre om, hvad jeg ogsaa ved den foreløbige Behandling bemærkede, at saafremt § 2, som jeg haaber, bliver antaget i det Væsentlige, og ligeledes § 6, kan jeg ikke tvivle paa, at det kristelige Særkende, som Øren har i den fornævnte Form hos os, vil vedblive, og denne Form bør da ogsaa benyttes af Kongen ved hans hvitbelige Godsaagstier, naar han spørger paa at ville holde Rigets Grundlov.

Barfod: Jeg vil kun tillade mig den Bemærkning, at saafremt, hvad jeg haaber, § 2 gaaer ud, hvorved vi faae Samvittig hedsfrihed her i Landet, og saafremt Kongen faaer den samme Trods- og Samvittighedsfrihed, som jeg ogsaa haaber, ved at § 6 gaaer ud, forekommer det mig, at man paa ingen Maade kan vilde binde ham til at afsætte en Ud, som det ikke er vist, han er i stand til at afsætte. Jeg troer desuden, at det ingenlunde er en ganske rigtig eller tilfredsstillende hvitbelst Hændelse, at de stærkeste Ører ere de, som holdes mest, og jeg troer derfor, at det er nok, naar Kongen

ved sit kongelige Ord og ved sit hvide her er ham hellig og hvort loofe at vilde holde Danmark's Riges Grundlov. Det er desuden, mit Forslag gaaer ud, som jeg ikke skal bruge flere Ord til at anbefale.

Grundlovs: Naar en hvitbelværdig Tale med anmærkel, haabe at han antog, at efter Grundlovsudkastens den kristelige Tro fremdeles skulde være Kongens, og tillige, at denne kristelige Religion ogsaa skulde blive ved at være Folkets, og endelig, at derfor maatte ogsaa Kongens Ud lyde kristeligt, da maas jeg nu, som ved den foreløbige Behandling, anmærke, at Intet af alt dette finder jeg i Udsætted til Grundloven. Jeg finder nemlig noget altsaa fremmed i sig selv og kristelig Forsand hos os, noget saaledes Evangelisk luthersk, som paa ingen Maade er nogen kristelig Beskrivelse; jeg finder ogsaa, hvad jeg ved den foreløbige Behandling udtrykkelig bemærkede, at „Gud og hans hellige Ord“ ere ingenlunde saadanne Ord, som udtrykke noget særligt Kristeligt; derom mener jeg altsaa stet ikke, her kan være Spørgsmaal. Jeg bemærkede endelig, at dersom det gjaldt om at have en saa paalidelig Forfættning af Kongen som muligt, at han vil holde Danmark's Riges Grundlov, at da var det ingenlunde at sige i disse Udtryk, som kun kunde binde ham, dersom han havde en tilsvarende Tro, og da endnu mindre ved at besæle han at have en Tro, som selv den mægtigste Konge ikke kan opnaa ved sin enkelte Underfaat. Til Glæning skal jeg da kun erklære, at jeg vil stemme for det Forslag, som en æret Rigsdagsmand nylig anbefalede, at Kongen ikke kan tiltræde Regjeringen, forud han for den forenede Rigsdag har afsagt Ud paa Grundloven; jeg vil stemme for det, fordi mig synes, at noget Saadant vilde passe bedst i Grundloven, da det overleedes til Kongen og til Rigsdagsmændene paa enhver Tid nærmer at bestemme, om det behøves, i hvad Udtryk Øren skal afsætted.

Mikk: Det forekommer mig, at man ikke uden Nødvendighed skal strænge det, som er ærørdeligt paa Grund af dens altsaa gamle Brug, man skal ikke forandre Godformularen, naar der ikke er særlig overveienende Hæjager dertil. Som en saadan Hæjager kunde man nu vel tænke sig det, om Kongen behøjer Danmark's Throne, der ikke troer paa Gud, og for hvem intet Ord var helligt som udgangen fra ham; men hvitbelværdig kristelig Trodsbeskrivelse Kongen end holder, ja selv om han er en Jøde eller en Tærk, troer han dog paa Gud, og der er et Ord, der er ham helligt som Guds Ord. Det eneste Tilfælde, hvor man var i den Nødvendighed at maatte forandre denne altsaa gamle danske Ud, var altsaa, dersom en Hævning skulde komme paa Thronen, og det mener jeg, at vi ikke haave at befrygte, eller ogsaa en Gudsformægtig, hvortil var endnu værre, og det troer jeg heller ikke kan ske. Jeg stemmer derfor hvitbelværdig for det under No. 24 stillede Forslag; men skulde det ikke, som jeg dog haaber, vinde Forjættedens Blerest for sig, vil jeg tiltræde det under No. 20 stillede, som indeholder, at Kongen ikke kan tiltræde Regjeringen, forud han har afsagt Ud paa Grundloven, uden at det nærmere bestemmes, hvortil denne Ud skal lyde, fordi jeg finder noget hvitbelværdigt i, at der foreskives en anden Godformular for Kongen end for alle andre Folk i Landet. Den Ud, som alle Andre kunne afsætte, kan ogsaa være god nok for Kongen; men at lave en udtrykkelig Ud for ham og Rigsdagsmændens Medlemmer synes mig i et Land, hvor man dog i alle andre Henseender trægter efter Lighed, at være mindre passende. Lad altsaa Kongen afsætte den samme Ud som Underfaatterne, lad den gjælde for ham som for dem; den er ligesaa hellig for ham som for Andre. Der er i Kirken ikke eet Ritual for Kongen og eet for Underfaatterne, men det er sælled for Alle, og saaledes bør det ogsaa være med Øren.

(Bemærket.)